

IRITZI-ARTIKULUA

Nork ebaluatu nahi du nire curriculuma?

F. Mijangos

Kimiko Fisikako Saila
Zientzi Fakultatea
Universidad del País Vasco
644 P.K., 48080 BILBO

Ekaia aldizkariak 12. alean, 2000 Uda, ohiko artikulu zientifikoak zabaldu ditu eta aleko azken ezohiko bi artikuluek parada eman didate nire iritzi propioa idazteko. Berriz diot nire iritzi partikularra azalaratuko dudala, zuen iritziekin eztabaidatu eta osatu ahal izateko. Jakin badakit, I. Zabaleta irakasleak ondo baino hobeto esaten duenez, errealitatea oso konplexua dela, poliedrikoa, eta horretan nik egin ahal dudana ekarpena monoedrikoa soilik dela; baina, hala ere, kimikaria naizen honek zera dio: kate polimerikoetan monomero unitate bakar hori funtsezkoa dela! Beraz, besterik gabe, aleko bi artikuluko horiek emandako ziria azaltzen ahalginduko naiz.

Igone Zabalak idatzitako «Hitz-hurrenkera euskara tekniko-zientifikoan» artikuluan esaten du «Gaur egun, okertzeko arrisku handirik gabe esan dezakegu euskaldun guztiok garela elebidunak eta arazo handirik gabe erka ditzakegula gutxienez bi hizkuntza-sistemaren jokaera».

Ederto esaten diot buruari, euskaldunberri zaharra naizen neurrian esaldia bere osotasunean nirea egiten baitut. Are gehiago, Igone Zabalak idatzitakoak sarri niretzat iluntasunean pizten den argia bezalakoak izan ohi baitira kimika euskaraz ikasleen aurrean azaltzerakoan, edo liburu zein artikulu zientifikoak idazterakoan. Mila esker zuri eta Ekaian idazten duzuen guztioi gure eguneroko lana erraztu egiten duzuelako.

IRAKASLE EUSKALDUN BATEN BIZITZA UNIBERTSITARIOA: NIREA

Kimika erdaraz azaltzeko kontratatu ninduten iraganeko 1976. urtean eta horri ekin nion tesia prestatzen ari nintzen beharrarekin batera. Tesia elebidun erara aurkeztu nuen 1982ko otsailean, euskaraz irakurtzen zen lehenetarikoa, etilen oxidorearen polimerizazio kationikoa... izenburua duena. Esan nuenez, eta

badaezpada berriz errepikatuko dudanez, goi mailako tesia hura euskaraz idaztea posiblea izan zen, besteak beste, Jazinto Iturbe eta Jose Ramon Etxebarriari esker.

Urteak pasatu ahala, aukera izan nuen Zientzi Fakultateko lehenengo kurtsoko kimika orokorra euskaraz emateko, eta errealtate gordinak harrapatu ninduen: kimikari buruz ez zegoen ezer idatzirik, Udako Euskal Unibertsitateak antolaturiko apurra izan ezik. Kimika-irakasle euskaldunak hutsune nabarmen hau estaltzeko nahian abiatu ginen eta oroimenean dauzkadan deitura batzuk derrigorrean aipatu behar ditut, horien lana publikoki eskertu nahian: Donostiko Kimika Fakultatean daudenak, J.M. Elortza, M.J. Barandiaran, J. Ugalde, Gasteizko Farmazia Fakultateko E. Martinez de Marigorta, Zientzi Fakultateko kimika irakasle eta bekadunak, Jazinto, Itziar, Araitz, Francisco, Nestor, Maite,.... Ingeniaritzan dauden kimika-irakasleak, Elena, Javi, kimika sailburua den Gorka Zabala... eta hainbat eta hainbat kimikari euskaldun espazioagatik ez ditudala aipatu, parkatu lagun. Hauei guztiei esker zein Elhuyar, Ekaia, Tantak, UEU delakoek egingdako dibulgazioari eta testuliburuaren argitalpen-politikari esker gaur egun kimika euskaraz idaztea eta azaltzea ez da lehen bezain zaila, gauza arrunt bihurtu zaigu, Igone Zabalak aipatutakoa izan ezik: *esparru tekniko-zientifikoan ere berezibiziko garrantzia du osagaien hurrenkerak testu egokiak lortzeko.*

Egia da irakasleok euskaraz idatzitako testuak, artikulua, liburuak eta abar gure herriaren garpenerako funtsezkoak izan direla, eta horri esker hizkuntzaren normalizazioa era praktikoan sendotu egin dela frogatzen bada ere, nire eguneroko bizitza unibertsitarioan hori horrela ez dela zerbaitek esaten dit. Adibide adierazgarri batzuk jarriko ditut.

Zientzi Fakultateko kimika lizentziaturaren kalitate-egoera aztertzeko Madriletik etorritako Aditu-Batzordeak emandako txostenean ondoko hau irakurri behar izan nuen literalki: *De la documentación que nos fue entregada hemos examinado el número de publicaciones de cada profesor numerario de los Departamentos de Química. Hemos excluido aquellas publicaciones de las que, por el carácter local de las revistas en que vieron la luz, es razonable considerar que no han tenido difusión internacional..* Aditu Batzordeak egindako txostenari erantzuna eman nion bide ofiziale-tik, eta oraindik ere haren erantzunaren zain nago. Holan erantzuten nien besteak beste: nire curriculum euskalduna erabat baztertuta utzi zutela euskaraz eginga zegoelako eta irakasle funtzionarioa ez nintzelako; eta hori esateaz gain, beste galdera bat bota nien: *¿Son acaso las revistas de Plásticos Modernos (CSIC), o Anales de Química (Real Sociedad Española de Química), con un índice de impacto cercano al cero consideradas locales?*

Esaldi horren esangura nire baitan aplikatzen dudanean, Elhu-

yarren argitaraturiko artikulua, Ekaian argitaratutakoak, Udako Euskal Unibertsitatean argitaraturiko liburua, mintegiak, kimika-ikertzaileen euskal topaketak eta abarrek ezer balio ez dutela ondorioztatu behar dut. Esandakoa gutxi balitz, hurrengo adibidean azaldu nahi dudanarekin lotzen badut norbaitek nonbait nire profesionaltasuna irakaskuntza unibertsitarioan kolokan jartzen duela pentsatu behar dut.

Sarri entzun behar izan dut irakasle euskaldunak gazteak garela, 750 irakasle izan arren, gehienak kontratatutak, berriak zein zaharrak, curriculum luze gabekoak, eta antzekoak. Ba tira, denetarik egongo dela pentsatzen dut, funtzionaritzan arloan gertatzen den legez, baina nire kezka zera da zergatik ezin dute nire curriculumaz aztertu? Hau da, euskaraz gauzaturiko curriculumak lekurik ote dauka Universidad del País Vasco/EHUn?

Ekaia aldizkariak zabalduko sail berrian nire iritzia ematera koan helburua ez da aurreko egilearekin eztabaida publiko batean sartu nahi izatea, aurrean esandakoari jarraia emanez nire eguneroko bizitza unibertsitarioan beste pasadizuz bat kontatzea baizik. Ondo ulertuko duzuelakoan, goazen harira. Alex Fernandez-ek idatzitako *Euskal Herriko Unibertsitateak gatazka ala zientzia ekoizten ote ditu?* artikulua irakurtzean galderak, nire burmuinean edo prozesadorean zurrumbilo bat esnarazi du. Galderak erantzuna eskatzen duen legez, eta egileak berak dioenez: *artikulu honen idazleak eskertuko luke ira-*

kurleen edozein iradokizun, hortxe doakizue nirea: Biak, of course!

Kimikari eta zientzialari euskaldunaren ikuspegitik ikusita, agian Alex Fernandez-ek ziurtasun gabe definituriko «gatazka» multzo horretan nire izaera eta jokabide batzuk sartu beharko nituzke, baina eginga dakoaz ez naiz damutzen eta gustora errepikatuko nuke aukera hori berpiztea posible izango balitz. Baina nire burua zientzialaritzat daukat-eta, esan behar dizut Zientzia euskaraz egin egiten dugula Elhuyar, Ekaia, UEUn parte hartzen dugun egileok, zientzialariok.

Sarri pentsatzen dut Universidad del País Vasco/EHUn ikertzaileok euskaraz egindako lanarekin gure agintariek edo ez daudela oso pozik edo ez dutela apropos onartu nahi. Ildo honetatik Espainako dibulgazio zientifikoari buruzko aldizkariaren hedapena, Oficina de Justificación de la Difusión, O.J.D. ren arabera, euskal aldizkari zientifiko dibulgatiboak ez agertzeak ez digu harridura sortu behar gure txikitasuna begi bistakoa baita. Hala ere, Kimika Orokorra izeneko liburuaren lehenengo argitalpena (500 ale) agortuta dagoenean eta bigarrena dagoeneko kaleratuta dagoelarik, idazleok pozik sentitzen gara.

BIBLIOGRAFIA

Ez dut nire curriculumaz artikulua honetan aireztatu nahi, euskaraz idatzitako artikulua batzuen izenburuak aipatu baizik, ea Zientzia, itzulpen gintza, kultur orokorra, hizkun-

tzaren normalizaziorako tresnak, ikerkuntz ulertezina, hizkuntz minorizatu baten itzalean argitaraturiko artikulu zientifiko «txarrak», edo ze porru diren argitu nahian.

Liburuak

- [1] F. MIJANGOS. 1980. *Kimika; Lehen Kurtsoko Praktikak*. UEU. Bilbo. (Agortua).
- [2] F. MIJANGOS. 1987. *Lehen kurtsoko kimikazko praktiken Txostenak*. UEU. Bilbo. (Agortua).
- [3] F. MIJANGOS. 1987. *Etxean egiteko perfumeri-produktuak*. UEU. Bilbo.
- [4] F. MIJANGOS, et. al. 1999. (II. argitarapen). *Kimika Orokorra*. UEU. Bilbo.

Artikuluak

- [1] F. MIJANGOS, L.M. LEÓN. 1982. «Etilen oxidoaren polimerizazio kationikoa. I. Ikerketa konduktimetrikoa 25 °C-tan, nitrobenzenotan». *Elhuyar*, **8**, 3.
- [2] F. MIJANGOS, L.M. LEÓN. 1983. «Etilen oxidoaren polimerizazio kationikoa. II. Ikerketa konduktimetrikoa nitrobenzenotan. Ioi/dipolo elkarrekintza». *Elhuyar*, **9**, 2.
- [3] F. MIJANGOS, L.M. LEÓN. 1984. «Etilen oxidoaren polimerizazio kationikoa trifenilmetil terafluoroboratoarekin. Eta III. Ikerketa zinetikoa». *Elhuyar*, **10**, 4.
- [4] F. MIJANGOS et. al. 1987. «Xaboiak eta Detergenteak». *Elhuyar*, **13**, 33.
- [5] F. MIJANGOS. 1989. «Ozonoaren desagerpena». *Ekaia*, **0**, 25.
- [6] F. MIJANGOS, N. CARRAL.

- 1989. «Sodio tiosulfatoaren dismutazioari buruzko ikerketa kimiko fisikoa». *Elhuyar*, **15**, 120.
- [7] K. GONDRA, I. GALARZA, F. MIJANGOS. 1990. «Konpositeak: etorkizuna, aplikazioak eta kutsadura-arazoak». *Ekaia*, **2**.
- [8] K. GARATE, F. MIJANGOS. 1992. «Entropia eta biziduna». *Elhuyar*, **55**, 58.
- [9] F. MIJANGOS, I. IZURRIETA. 1994. «Usaina». *Elhuyar*, **80**, 36.
- [10] M. Sol TREVIÑO, F. MIJANGOS. 1994. «Elikagaiak, Kiloak eta Dietak». *Elhuyar*, **85**, 12.
- [11] M. Sol TREVIÑO, F. MIJANGOS. 1994. «Elikagaiak». *Elhuyar*, **20**, 11.
- [12] M. Sol TREVIÑO, F. MIJANGOS. 1995. «Elikagaietako Gehigarriak». *Elhuyar*, **96**, 34.
- [13] M. BALLESTEROS, F. MIJANGOS. 1995. «Elikagaiak eta Ponpa Kalorimetrikoa. Kaloriak eta dietak». *Ekaia*, **3**, 95.
- [14] F. MIJANGOS. 1998. «Eguneroko kimika». *Elhuyar*.

Kongresuak

- [1] F. MIJANGOS, L.M. LEÓN, M. Rodríguez. Kimikari ikertzaileen Lehen Bilera, UEU 1985. *Polimerizazio Kationikoa: polimerizazioaren abiadur-konstanteak*.
- [2] F. MIJANGOS, L.M. LEÓN, M. RODRÍGUEZ, P. HERNÁNDEZ, J. ITURBE. Euskal kimikarien II. Bilera, UEU 1986. *Detergente berrien lorketa makromolekulak erabiliz*.
- [3] F. MIJANGOS. III. Bilera, UEU 1989. *Estrapolazio berria K_d determinatzeko disolbatzaile ezpolarretan*.
- [4] F. MIJANGOS, K. GONDRA. III. Bilera UEU, 1989. *RTM eta erre-*

forzatzaileen eragina.

- [5] F. MIJANGOS, I. IZURRIETA. Euskal kimikarien V. Bilera, UEU Donostiko Miramar jauregian. *Usaina Uhinekin Elkartuta ote?*
- [6] F. MIJANGOS, K. GARATE. Euskal kimikarien V. Bilera, UEU Donostiko Miramar jauregian. *Usaina eta Talde Funtzionalak.*
- [7] F. MIJANGOS, L.M. LEÓN, M. RODRÍGUEZ. Euskal kimikarien V. Bilera, UEU Donostiko Miramar jauregian. *Polimerizazioa eta analisi zinetikoa.*

Adierazitakoari gehitu beharko nioke Udako Euskal Unibertsitatean azken 25 urteetan emandako ikastaroak, mintegiak, hitzaldiak, praktikak eta abar luze bat, zeinaren adierazpen zehatzak orri batzuk beteko lituzkeen. Gutxi balitz, kontuan hartu beharko nituzke UPV/EHUKo hainbat ikatetxetan emandako hi-

tzaldi zientifikoak, gauzaturiko mintegi iraunkorrak, eta proiektuak.

Ingeleseze zein espainoleze argitaratutakoak ez omen dizkide kontutan hartzen irakasle funtzionarioa ez naizelako, baina horren eztabaida gaurko artikulutik at geratzen da; agian beste baterako lagatzen dugu.

AGURRA

Antzeman ahal izan duzue, artikulu hau nire grinatik ateratako zerbait intimoa izan da, eta estiloari gehitu dizkio ez-zilegizkoegiak diren hitz-hurrenkera batzuk. Euskaldunak esan ohi dugunez, txarto esanak parkatu ondo esanak gogoratu.

Eta hasieran egindako galderari erantzuna ematen ea nor ausartzen den zain naukazue.